

Usundiloo ainekava gümnaasiumile

Õpisisu ja lõimumine läbivate teemadega

1. kursus/ 10. klass

Religioon ja inimene

Inimene kui uskik olend, *homo religiosus*. Ainealased mõisted ja võtmesõnad. Religiooni, filosoofia ja mõtteviisi piirid. Religioonipsühholoogia. Religioon ja ühiskond. Usundid ja uskumused. Maailmareligioonide jaotus, järgijate arv ja tendentsid tänapäeva maailmas. Tähtsaimad usuorganisatsioonid
Lõimumine läbivate teemadega: väärtused ja kultuur, keskkond ja jätkusuutlik areng, teabekeskond, tehnoloogia ja innovatsioon, kultuuriline identiteet, kodanikualgatus ettevõtlikkus, turvalisus (**3 tundi**)

Animism

Loodususundid. Nende erisused ja sarnasused geograafiliste piirkondade kaupa. Siirderiituste sarnasused. Animismi jäljed tänapäeva kultuuriruumis. Eestlased ja animism.

Šamanism. Siberi ja Põhja- Ameerika šamanism. *Turgi* rahvaste šamanism. Šamaanihaigus, love, šamaani töövahendid ja –meetodid, šamaani roll hõimus. Antopoloogilistest uurimustest. Filmikatkendid põhjarahvaste šamanismist. Teiste piirkondade šamanism (Aafrika, Austraalia, Polüneesia, Lõuna-Ameerika) Uusšamanism.

Lõimumine läbivate teemadega: väärtused ja kultuur, keskkond ja jätkusuutlik areng, teabekeskond, kultuuriline identiteet, turvalisus ja tervis (**7 tundi**)

Zoroastrism

Zoroastrism kui esimene teadaolev dualistlik usund. Zoroastristlik mütoloogia ja selle seosed hilisemate usunditega. Tulekultus ja tule/ valgusega seotud müütide areng erinevates kultuurikondades (Prometheus, Lutcifer) Tavad, õpetus, põhimõtted. Seos veedadepõhiste usunditega. Zoroastristlik kogukond tänapäeval

Lõimumine läbivate teemadega: väärtused ja kultuur, keskkond ja jätkusuutlik areng, teabekeskond, kultuuriline identiteet (**3 tundi**)

Antiiksed pantheonlikud usundid. Egiptuse muistne usund

Varem ajaloo , kirjanduse ja kunstiajaloo tundides õpitu meenutamine, kordamine ja täiendamine

Lõimumine läbivate teemadega: väärtused ja kultuur, keskkond ja jätkusuutlik areng, teabekeskond, kultuuriline identiteet (**2 tundi**)

Judaism

Judaismi juured ja judaismi koht abrahamlike usundite hulgas. Põhitõed, pühad tekstid, pühad ja riitused, kalender ja tavad, sümboolika. Tähtsamad patriarhid ja nendega seotud pärimus. Kabala. Judaismi harud ja levik. Judaism läbi ajaloo kuni tänapäevani. Juudi identiteedi kajastumine kunstis (põhiliselt vendade Cohenite looming varal)

Lõimumine läbivate teemadega: väärtused ja kultuur, keskkond ja jätkusuutlik areng, teabekeskkond, tehnoloogia ja innovatsioon, kultuuriline identiteet, kodanikualgatus ettevõtlikkus, turvalisus

(7 tundi)

Jeesus kui kristliku kontseptsiooni võtmekuju

Jeesus Kristuse elu ja tegevus, selle kajastumine jüngrite poolt kirjapandus. Selle võrdlemine Joseph Flaviuse kroonikas kirja panduga.

Rooma riik 1. Sajandil, poliitiline olukord

Lõimumine läbivate teemadega: väärtused ja kultuur, keskkond ja jätkusuutlik areng, teabekeskkond, tehnoloogia ja innovatsioon, kultuuriline identiteet, kodanikualgatus ettevõtlikkus, turvalisus

(5 tundi)

Varakristlus ja algkristlus. Kristluse areng.

Kristluse kujunemine, Kristluse põhialused, õpetus, sümboolika. Esimesed kogudused. Pauluse tegevus. Kirikliku hierarhia teke Piibli kujunemine ja kaanonite paikapanek. Tagakiusamised. Constantinus Suure tegevus. Esimesed kirikukogud. Augustinuse tegevus. Erakmunkluse teke ja manilus

Lõimumine läbivate teemadega: väärtused ja kultuur, keskkond ja jätkusuutlik areng, teabekeskkond, tehnoloogia ja innovatsioon, kultuuriline identiteet, kodanikualgatus ettevõtlikkus, turvalisus

(5 tundi)

Kursuse jooksul on 5 tundi ette nähtud tagasisidetöödeks ja testideks

2. kursus/ 11. klass

Sissejuhatus kursusesse (1 tund)

Skolastikud

Paavstivõim ja kirikuriik. Keskaegsed ülikoolid. Skolastikud ja antiikaja filosoofia Pierre Abelard. Thomas Aquinost.

Lõimumine läbivate teemadega: väärtused ja kultuur, keskkond ja jätkusuutlik areng, kultuuriline identiteet (**4 tundi**)

Pühakutekultus. Keskaegsed ordud.

Tähtsamad pühakud ja nendega seotud legendid. Pühakud ja Eesti pühapaigad. Ordude teke ja levik. Kloostrid. Palverändude teekonnad keskaegses Euroopas

Lõimumine läbivate teemadega: väärtused ja kultuur, keskkond ja jätkusuutlik areng, kultuuriline identiteet (**4 tundi**)

Ristisõjad ja nende järgne Euroopa.

Neli suuremat ristisõda Palestiinasse. Bütsants“puhvrina”. Suur kirikulõhe.

Laste ristisõda. Ristiusu vastu võtmine Venemaal. Ristisõjad põhjalasse. Eesti kristianiseerimine

Paavstivõimu lahknemine (kolmikvõimud, Avignoni vangipõlv). Templirüütlid. Euroopa Saja-aastases sõjas, kiriku roll selles. Jeanne d´Arc.

Ketserlikud liikumised Euroopas. Jan Hus.

Lõimumine läbivate teemadega: väärtused ja kultuur, keskkond ja jätkusuutlik areng, kultuuriline identiteet (**7 tundi**)

Humanism ja kristlus

Humanismi teke. Euroopa renessansiajal. Poliitiline ja sotsiaalne olukord. Pankade teke ja mõju kirikuriigile. Erasmus Rotterdamist.

Lõimumine läbivate teemadega: väärtused ja kultuur, keskkond ja jätkusuutlik areng, kultuuriline identiteet (**2 tundi**)

Martin Luther ja reformatsioon. Kalvinismi teke.

Martin Lutheri elu ja tegevus. Talupojasõjad Saksamaal. Poliitiline olukord.

Protestantliku kiriku põhialused. John Knox ja Jean Calvin.

Lõimumine läbivate teemadega: väärtused ja kultuur, keskkond ja jätkusuutlik areng, kultuuriline identiteet. (**6 tundi**)

Anglikaani kiriku teke

Humanism Inglismaal. Thomas More.

Henry VIII, Mary “Verine” ja usukatoliseerimine, ususõjad Inglismaal. Elisabeth I ja rahu taastamine. Anglikaani kiriku erisused.

Lõimumine läbivate teemadega: väärtused ja kultuur, keskkond ja jätkusuutlik areng, kultuuriline identiteet (**4 tundi**)

Jesuiidid ja Ignatius Loyola

Jesuiitluse teke, roll paavstivõimu kontekstis kuni tänapäevani. Ordu põhimõtted.

Vastureformatsioon. Inkvisitsioon.

Lõimumine läbivate teemadega: väärtused ja kultuur, keskkond ja jätkusuutlik areng, kultuuriline identiteet (**2 tundi**)

Kursuse jooksul on 5 tundi ette nähtud tagasisidetöödeks ja testideks

3. kursus/ 12. klass

Sissejuhatus kursusesse (1 tund)

Kristlik maailm reformatsioonist tänapäevani

. Kristlike usulahkude teke ja levik (baptism, metodism, Adventism, nelipühalus, mormoonlus, vabakirikud). Kristlus Uues maailmas ja koloniaalmaades.

Valgustusajastu ja kirik

Oikumeeniline liikumine. Ateism, agnostism. Võitlev ateism kommunistlikes ühiskondades. ja

Kristlus tänapäeva ühiskonnas.

Lõimumine läbivate teemadega: väärtused ja kultuur, keskkond ja jätkusuutlik areng, teabekeskond, tehnoloogia ja innovatsioon, kultuuriline identiteet, kodanikualgatus ettevõtlikkus, turvalisus (**5 tundi**)

Islam

Prohvet Muhameedi elu ja tegevus. Islami teke. Võrdlemine teiste abrahamlike usunditega. Pühad tekstid, Koraan. Õpetuse alused. Islami lõhenemine. Islami vaimulike roll eri ususuundades. Tavad ja pühadekalender. Palverännud ja pühapaigad.

Islami levik. Islamisäärmuslus. Tänapäeva poliitiline ja demograafiline olukord

Lõimumine läbivate teemadega: väärtused ja kultuur, keskkond ja jätkusuutlik areng, teabekeskond, tehnoloogia ja innovatsioon, kultuuriline identiteet, kodanikualgatus ettevõtlikkus, turvalisus ja tervis (**7 tundi**)

Veedausundid ja hinduism

Hinduismi kujunemine ja seosed teiste usunditega. Kastisüsteem. Tähtsamad jumalused ja jumalad. Uskumused ja tavad. Tähtsamad pühad ja pühapaigad.

Hinduism tänapäeval

Lõimumine läbivate teemadega: väärtused ja kultuur, keskkond ja jätkusuutlik areng, kultuuriline identiteet (**4 tundi**)

Budism ja zen-budism

Budismi teke. Siddhartha Gautama elu ja õpetus. Budismi hargnemine. Õpetuslikud põhitõed, 7-astmeline tee, üheksaastmeline tee. Pühad tekstid. Jooga ja meditatsioon. Budistlikud kloostrid ja koolkonnad. Laamad.

Zen-budism.

Budism tänapäeval.

Lõimumine läbivate teemadega: väärtused ja kultuur, keskkond ja jätkusuutlik areng, teabekeskond, tehnoloogia ja innovatsioon, kultuuriline identiteet, kodanikualgatus ettevõtlikkus, turvalisus ja tervis (**7 tundi**)

Teised oriendi usundid ja õpetused

Taoism, konfutsianism, jaapani šinto

Nende usundite teke, kujunemine, õpetus, võtmeisikud, pühad tekstid, tavad ja levik.

Lõimumine läbivate teemadega: väärtused ja kultuur, keskkond ja jätkusuutlik areng, kultuuriline identiteet, tervis ja turvalisus, teabekeskond

(**5 tundi**)

Kokkuvõte kurusest (1 tund)

Kursuse jooksul on 5 tundi ette nähtud tagasisidetöödeks ja testideks

Õpitulemused

- Õpilane on õppinud tundma erinevaid usundeid. Teab nende kronoloogilist teket, kujunemist ja arengut ning mõistab nende tähtsust kultuuriloolises ja poliitilises kontekstis läbi ajaloo.
- Õpilane tunneb maailmareligioonide õpetuste aluseid. Oskab välja tuua sarnasusi ja erisusi. Oskab grupeerida maailmareligioone. Teab maailmareligioonide pühi, tavasid, oskab nimetada pühasid tekste.
- Õpilane teab olulisemaid usundiloolisi isikuid ja tunneb nende panust religioonilukku.
- Õpilane on allikakriitiline. Ta teab sektantluse ja äärmuslusega seotud ohte ning oskab neid vältida.
- Õpilane väärtustab usuvabadust.
- Õpilane teab tähtsamaid usuorganisatsioone

Hindamine

Usundiloo hinne on arvestuslik ja kujuneb välja kursuse jooksul vähemalt nelja valikvastustega testi ning kahe arutleva töö tulemusena. Õpetajal on õigus hinnata ka tööprotsessi vastavalt vajadusele.